

i zachodniej części kraju. Notowany był z nielicznych, rozproszonych stanowisk w zaledwie ośmiu krainach, a większość danych pochodzi z początków XX wieku (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., XXIII, 11: 1-243). Z terenu Pienin znana jest na podstawie wzmianki KUNTZEGO i NOSKIEWICZA (1938: Pr. Nauk. T. N. Lwów, II: 1-538), jednak autorzy ci nie podają żadnego konkretnego stanowiska tego gatunku, ani pracy, na której oparli swoje doniesienie. Ograniczają się oni jedynie do krótkiej charakterystyki preferencji siedliskowych. Z obszaru Beskidu Zachodniego gatunek ten był ogólnikowo podawany przez KUNTZEGO i NOSKIEWICZA (1938: *ibid.*) z okolic Mszany Dolnej.

Poniżej prezentujemy pierwsze dobrze udokumentowane stanowiska *D. nigratarsis* z tych obszarów. Dziękujemy dr. Danielowi KUBISZOWI za potwierdzenie oznaczenia okazów.

- Pieniny: Pieniński Park Narodowy (PPN), Czorsztyn – Zamek (UTM: DV57), 1 VII 2008 – 2 exx., czerpakiem z murawy kserotermicznej, leg. et coll. P. et S. SZAFRANIEC, det. D. KUBISZ; PPN, Nowa Góra – stok południowy (DV57), 1 VII 2008 – 2 exx., czerpakiem z ciepłej łąki, leg. et coll. P. et S. SZAFRANIEC, det. D. KUBISZ; PPN, Grabczycha (DV57), 3 VII 2008 – 7 exx., czerpakiem z murawy kserotermicznej, leg. et coll. P. et S. SZAFRANIEC, det. D. KUBISZ.
- Beskid Zachodni: Góra Wdźzar ad Czorsztyn (DV57), 2 VII 2008 – 2 exx., w czerpak na murawie kserotermicznej na południowych stokach wzniesienia, leg. et coll. P. et S. SZAFRANIEC, det. D. KUBISZ

Larwy *D. nigratarsis* są, jak u większości przedstawicieli rodziny, drapieżne, żerują pod korą różnych drzew polując na larwy innych owadów. Postacie dorosłe można spotkać najczęściej na kwiatkach roślin zielnych na nasłonecznionych stanowiskach lub ciepłych okrajkach lasów. Na Podolu gatunek ten najczęściej znajdowany był na roślinności porastającej ściany jarów oraz suchych zboczach o skąpej roślinności (KUNTZE, NOSKIEWICZ 1938: *ibid.*). Na podstawie tych informacji można stwierdzić, że największym zagrożeniem dla tego gatunku jest zarastanie muraw i ciepłych zbiorowisk okrajkowych, które to procesy są coraz częściej obserwowane. Jako przyczyny wymienia się zwykle zmianę sposobu użytkowania tego rodzaju terenów oraz rezygnację z wypasu na nich zwierząt.

Miłosz A. MAZUR, Kat. Biosystemat. UO, Opole
Stanisław SZAFRANIEC, Babiogórski PN, Zawoja
Paweł SZAFRANIEC, Skawica

561. *Bothrideres bipunctatus* (GMELIN, 1790), relikw lasów pierwotnych, w rezerwacie kserotermicznym „Pamięcin” (Coleoptera: Bothrideridae)

Bothrideres bipunctatus (GMELIN, 1790), a primeval forest relic, in the xerothermous natural reserve „Pamięcin” (Coleoptera: Bothrideridae)

KEY WORDS: Bothrideridae, *Bothrideres*, new record, NW Poland.

Bothrideres bipunctatus (GMELIN, 1790) [= *contractus* (FABRICIUS)] to gatunek eurosyberyjski, w Europie środkowej uważany dotychczas za relikw lasów pierwotnych (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., XXIII, 13: 1-278). Jest to bardzo rzadki chrząszcz, związany przede wszystkim ze starymi drzewami liściastymi, rzadziej iglastymi. W Polsce został wyka-

zany z Pobrzeża Bałtyku, Puszczy Białowieskiej, Dolnego Śląska, Wzgórz Trzebnickich i Beskidu Wschodniego; znanych jest też szereg starszych doniesień, ogólnikowo wskazujących na występowanie *B. bipunctatus* na Pomorzu, w Prusach, na Śląsku, w Galicji i w Hrabstwie Kłodzkim (BURAKOWSKI i in. 1986: *ibid.*). Niedawno odnaleziony został również w Biebrzańskim Parku Narodowym na terenie Pojezierza Mazurskiego (GUTOWSKI i in. 2006: *Leśne Pr. Bad.*, 4: 101-144; GUTOWSKI i in. 2006: [W:] FALENCKA-JABŁOŃSKA, GRYGORUK (red.): 85 lat ochrony obszaru Grzęd w dolinie Biebrzy. Biebrzański Park Narodowy, Osowiec Twierdza: 62-74). Autorzy cytowanych prac zaliczają ten gatunek do reliktów puszczańskich, definiowanych jako taksony pozostające w ścisłym związku z lasami z dużym udziałem dojrzałych, starzejących się i obumierających drzewostanów, w których naturalne procesy przebiegają w sposób niezaburzony. Relikty takie, związane są ze starymi lub grubymi drzewami, mają unikać środowisk przekształconych przez człowieka.

W toku prac faunistycznych na terenach kserotermicznych Polski północno-zachodniej napotkano *B. bipunctatus* w środowisku odbiegającym znacznie od typowych miejsc jego występowania opisywanych w literaturze. Jest to jednocześnie pierwsze stwierdzenie tego gatunku z Pojezierza Pomorskiego:

– rezerwat „Pamięcin” ad Górzycy (UTM: VU71), 5 XI 2010 – 4 exx. pod korą stojącego, obumierającego dębu, leg. P. JAŁOSZYŃSKI et P. SIENKIEWICZ (coll. P. JAŁOSZYŃSKI).

Drzewo, pod korą którego znaleziono chrząszcza, miało ok. 20 cm pierśnicy. Dąb ten znajdował się w niewielkim pasie zadrzewień otaczającym zagłębienie terenu z murawami kserotermicznymi, a składającym się z sosen, głogów i brzoź, przechodzących w zarośla tarniny z domieszką wiązu polnego. Murawy z roślinnością stepową stanowią właściwy obiekt ochrony rezerwatowej (około 3 ha), a cały obiekt ma powierzchnię zaledwie 11,80 ha i otoczony jest polami uprawnymi. Omawianemu gatunkowi towarzyszyły licznie larwy chrząszczy: *Schizotus pectinicornis* (L.) (Pyrochroidae) i *Uleiota planata* (L.) (Silvanidae) oraz imagines *Litargus connexus* (GEOFFROY) (Mycetophagidae). We wspomnianych zadrzewieniach brak jakichkolwiek starszych drzew.

Dotychczasowa strategia ochrony czynnej tego rezerwatu polegała na powstrzymaniu sukcesji roślinności krzewiastej i leśnej, jako zagrażającej murawom kserotermicznym. Wobec stwierdzenia właśnie w otaczających te murawy zadrzewieniach gatunku chrząszcza tak rzadkiego i cennego przyrodniczo, ważne wydaje się zachowanie możliwie jak największej powierzchni drzewostanu otaczającego wąwozy „Pamięcina”. Chociaż rezerwat jest w dużym stopniu izolowany przez pola uprawne, a w pobliżu nie ma żadnych większych kompleksów leśnych, to niedaleko znajdują się niewielkie fragmenty łąk, dąbrów i łęgów z licznymi starymi drzewami. Takimi obiektami są np. znajdujący się w odległości ok. 700 m obszar chroniony „Owczary” oraz pas łąki zboczowego na krawędzi doliny Odry, odległy zaledwie o ok. 500 m. Również wyspy drzew i krzewów na okolicznych polach mogą potencjalnie stanowić pewnego rodzaju połączenie z bardziej odległymi zadrzewieniami i sprzyjać utrzymaniu się gatunków leśnych w raczej rolniczym krajobrazie województwa lubuskiego.

Dziękujemy Katarzynie BARAŃSKIEJ za informacje na temat rezerwatu i nieocenioną pomoc w trakcie prac faunistycznych.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Muz. Przyr. UW., Wrocław

Paweł SIENKIEWICZ, Kat. Ochr. Środ. Przyr. UP, Poznań